

5 pav. Kokliai ir keramika, rasti XVII a. vidurio sluoksnyje. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 5. Stove tiles and pottery found in the mid-17th-century layer

tarpio pastatas ŠV kryptimi buvo gerokai didesnis nei dabartinis pastatas (jo vidinių apie 60–70 cm storio, iki 1,7 m aukščio pertvarinių sienų rasta perkasose 1, 3).

30–40 cm gylyje prie pastato išorinės ŠV sienos tirtoje perkasoje 2 bei analogiškame gylyje vidinėje pastato kiemo dalyje žvalgytame plote 2 atidengtas 1 m pločio, 1,4 m aukščio Vilniaus gynybinės sienos fragmentas, suardytas klojant vėlyvesnius XVIII a. II pusės – XIX a. I pusės pastato pamatus.

Iš viso tyrimų metu surasti 637 inventorinti radiniai, daugiausia keramikos, plokštinių koklių bei čerpių fragmentai (5 pav.). Radiniai perduoti į LNM Viduramžių ir naujųjų laikų skyrių, osteologinė medžiaga – dr. G. Piličiauskienei.

Pylimo St. 38

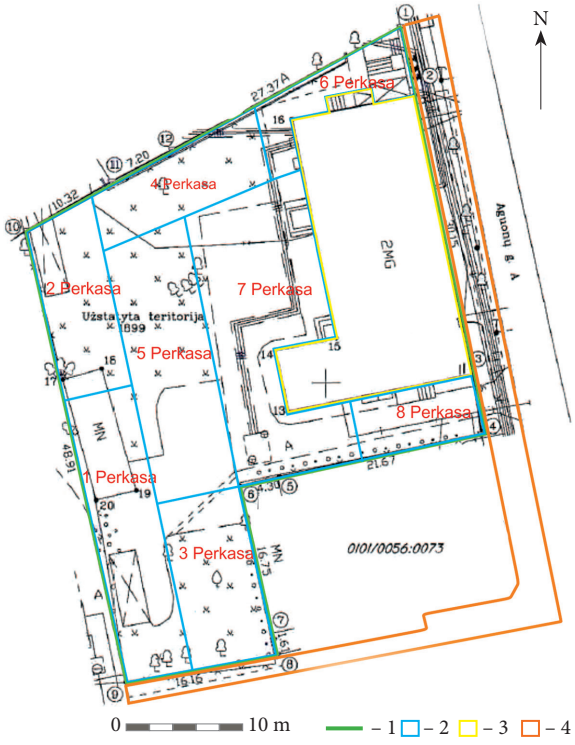
66 m^2 were excavated in two stages at the site of future waterproofing for the buildings at Pylimo St. 38 and 112 m^2 was surveyed (Fig. 1). The 1–1.3 m thick layers that had formed around the building's foundation have no value and date to the 19th–20th centuries. Under them were an 18th-century layer, which was up to 30 cm thick (Figs. 2–4), and a mid-17th-century cultural layer, which was from 40 cm to 1.6 m thick and contained finds from that period: stove tiles, glass, pottery, and roof tiles (Fig. 5).

Vismantas Muralis

Aguonų gatvė 11

2015 m. Vilniaus mieste, Aguonų g. 11, atlikti detalieji tyrimai bei žvalgymai. Šiame sklype planuojama statyti gyvenamąjį namą su požeminiu garažu, viešbutį bei kitus statinius. Archeologinių tyrimų metu ištirtos 8 perkasos, iš viso 1327,25 m^2, bei nugriauto pastato vietoje žvalgytas 450 m^2 plotas (1 pav.).

Aguonų gatvė ilgą laiką buvo neužstatyta. 1840 m. Vilniaus miesto plane dabartinio sklypo Aguonų g. 11 teritorija dar nėra suskirstyta kvartalais, šioje vietoje pavaizduoti dirbami laukai ir sodai. XIX a. II pusėje vis sparčiau vystantis pramonei, o tuo pačiu ir augant mies-

1 pav. Sklypo Aguonų g. 11 tyrimų situacijos planas: 1 – sklypo riba; 2 – ištirtos perkasos; 3 – žvalgymai griaunamo namo teritorijoje; 4 – ateityje planuojami žvalgymai. V. Muralio brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation on the plot at Aguonų St. 11: 1 – plot boundaries; 2 – excavated trenches; 3 – field surveys in the vicinity of the house being demolished; 4 – field surveys planned for the future

tams visoje Rusijos imperijoje, pradėta statyti namus ir priemiesčiuose. Labai reikšmingas tolesniam Naujamiesčio vystymuisi buvo 1860 m. Vilniaus P dalimi pravestas geležinkelis. Jis sudarė socialines-ekonomines sąlygas miestui toliau augti ir plėstis. Dabartinė Aguonų gatvės trasa suformuota pagal 1875 m. planą su nedideliais pakeitimais. Gatvė turėjo prasidėti nuo Naugarduko gatvės, kirsti Šaltinių gatvę, o toliau staigiai suktis į Raugyklos gatvę. Gyventojų prašymu ji sujungta ne su Raugyklos,

2 pav. Tyrinėtos vietos stratigrafija, perkasos 1 R sienelė. V. Muralio nuotr.

Fig. 2. The stratigraphy of the excavated area and the E wall of trench 1

3 pav. Įvairūs radiniai: 1 – Krokuvos miesto mero apdovanojimas; 2 – Dreidl lošimo kauliukas; 3 – lenkiška kokarda; 4 – tabako dėtuvė; 5 – pypkės galvutė; 6, 7 – kokardos; 8 – muškietos su muštukine spyna titnaginis skeltuvas; 9 – prancūzų kariuomenės kavalerijos ulonų 2 pulko saga; 10 – sulankstomas šaukštelis.

Fig. 3. Various finds: 1 – an award from the mayor of Krakow; 2 – a Dreidl top; 3 – a Polish cap badge; 4 – a tobacco box; 5 – a pipe bowl; 6, 7 – cap badges; 8 – a flintlock musket; 9 – a button from the 2nd (Red) Lancers of the Grande Armée; 10 – a folding spoon

o su Kauno gatve. 1910 m. gatvės atkarpa tarp Naugarduko ir Šaltinių gatvių buvo praplatinta ir išgrįsta. XIX a. pabaigoje intensyviai statyti nauji namai Aguonų, Šaltinių gatvėse. Pastatas Aguonų g. 11 suformuotas po II Pasaulinio karo du buvusius namus rekonstrukcijos metu apjungus į vieną ir pastačius antrą aukštą.

Atlikus detaliuosius tyrimus, fiksuotas 40–55 cm storio juodos žemės sluoksnis su XIX a. pabaigai – XX a. būdingais radiniais (2 pav.). Rasta keramikos, stiklo fragmentų, monetų, vinių ir t. t. Kasant gilyn, atidengtas supiltinis 0,1–1,5 m storio šviesiai geltono smėlio ir permaišyto šviesaus smėlio su juodžemiu sluoksnis, kuris plonėja ŠV kryptimi. Šiame sluoksnyje rasta keramikos, stiklo fragmentų, butelių, monetų, datuojamų XIX a. pabaiga. Šviesiai geltono smėlio sluoksnyje rasta žmonių kaulų, kurių didžioji dalis rasti tiriamo sklypo P ir PV dalyje, t. y. perkasose 1 ir 3. Sluoksnis supiltas XIX a. pabaigoje aukštinant sklypo paviršių. Rasti pavieniai žmonių kaulai leidžia manyti, kad smėlis, kaip ir perkasoje 1–5 ir 7, atgabentas iš greta esančio Aguonų g. 10 sklypo arba netolimos aplinkos, kur buvusios kapinės. Po šiuo sluoksniu atidengtas nuo 30 cm iki 1 m storio permaišytas tamsiai rudos žemės su šviesaus smėlio intarpais ir XVII a. pabaigai – XIX a. pabaigai būdingais radiniais sluoksnis. Iš viso rasta 151 moneta, 70 plombų, 141 saga, keletas rusiškų, lenkiškų kokardų, keramikos, stiklo fragmentų (3 pav).

Minėtas kapines Aguonų g. 10 2006 m. rado R. Žukovskis ir R. Butrimaitė. Tuomet ištirtas 480 m^2 plotas. Tyrimų metu aptiktas iki tol Vilniaus miesto archeologinėje medžiagoje neužfiksuotas senkapis, kuris smarkiai suardytas statant gamyklą. Pagal kapuose aptiktas įkapes ir LDK Aleksandro valdymo laikų (1492–1506) denarą spėjama, kad šioje kalvotoje vietoje buvo laidojama XV–XVI a. (*ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 178–179; *ATL 2007 metais*, V., 2008, p. 209–212).

Antropologinės ataskaitos duomenimis, minimalus individų skaičius iš perkasų 1–5, remiantis abiejų šlaunikaulių išlikimu, yra 41. Lytis ir amžius nustatytas 36 individų, iš kurių 22 yra vyrai, 12 moterų ir 2 vaikai. Patologija: periostitas (nespecifinis antkaulių ir kaulų uždegimas), osteoperiostitas, skorbutas, meningitas, *cribra orbitalia* (mažakraujystės požymiai), daugybiniai kaulų lūžiai.

Aguonų St. 11

In 2015, 1327.25 m^2 were excavated and 450 m^2 surveyed (Fig. 1). Under a 40–55 cm thick layer of black soil with finds characteristic of the late 19th–20th century, a late 19th-century, 10–150 cm thick fill layer of sand and mixed light-coloured sand and black soil was unearthed. Disturbed burials, which, based on the anthropological material, were probably brought with soil from the cemetery at Aguonų St. 10, which is on the other side of the street, were found in the sand. Under this layer was a mixed layer of dark brown soil with seams of light-coloured sand and finds characteristic of the late 17th–late 19th centuries (Figs. 2–3).

Tauras Poška

Mindaugo gatvė 1A

2015 m. atlikti detalieji tyrimai ir žvalgymai Vilniuje, Mindaugo g. 1A. Archeologiniai tyrimai vykdyti keičiamų ir naujai įrengiamų inžinerinių komunikacijų vietose. Siekta visiškai ištirti kultūrinį sluoksnį, nustatyti jo datavimą, stratigrafiją, užfiksuoti atidengtų objektų liekanas. Žvalgant šiluminės trasos, elektros kabelių tranšėjų ir pėsčiųjų takų įrenginėjimo vietose, norėta patikslinti, ar numatytų žemės darbų vietose esama nesuardyto kultūrinio sluoksnio, archeologinių struktūrų. Bendras detaliųjų tyrimų plotas buvo 85 m^2, žvalgymų – 215 m^2.

2008 m. atlikti žvalgomieji tyrimai sklype Mindaugo g. 1A, kurio tuometinis adresas buvo Mindaugo g. 3 / J. Basanavičiaus g. 15. Jų metu fiksuotas 2,5–2,7 m storio kultūrinis sluoksnis, datuotas XVII–XVIII a. (*LIIR*, f. 1, b. 5182). Tais pačiais metais sklype atlikti ir detalieji tyrimai. Jų metu rastas 2,7–3,2 m storio kultūrinis sluoksnis, kurio viršutiniai horizontai iki 1,5–2,5 m gylio suformuoti XX a. Išskirtas XVIII a. 1,5–1,7 m storio kultūrinio sluoksnio horizontas, aptikta XVI–XVIII a. archeologinių radinių (*ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 433–437). Kiti artimesni archeologiniai tyrimai vyko 2008 m. sklype Mindaugo g. 8. Čia fiksuotas 2,5–5 m storio kultūrinis sluoksnis, išskirtas XVII–XVIII a. horizontas, surinkta XVI–XIX a. archeologinių radinių (*ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 422–433). Teatro g. 1 / J. Basanavičiaus g. 13 tyrimai vykdyti 2011 m. Žvalgomųjų tyrimų metu aptiktas kultūrinis sluoksnis su XVI a. pabaigos – XVII a. radiniais (*ATL 2011 metais*, V., 2012, p. 503–504). 2013 m. žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai atlikti sklype J. Basanavičiaus g. 15. Jų metu fiksuotas XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje suformuotas kultūrinis sluoksnis (*ATL 2013 metais*, V., 2014, p. 378–380).

Plotas 1 iškastas pastato Mindaugo g. 1A PR pusėje. 4x3 m dydžio ploto paviršiuje kastas pilkos žemės sluoksnis, kuriame buvo daug XX a. statybinių ir buitinių šiukšlių. 1,8–1,9 m gylyje nuo dabartinio paviršiaus (H_{abs} 130,22 m) atidengtas pilkšvo priemolio sluoksnis su juodžemio intarpais. Šiame sluoksnyje surasta XVI a. pabaigos – XVII a. pabaigos buitinės keramikos šukių. Priemolio sluoksnio storis – 30–40 cm. Jį nukasus 2–2,2 m gylyje pasiektas nejudintas sluoksnis – smėlis (H_{abs} 199,80 m).